MVA-problemstillinger i UH-sektoren

Johan Hjemås
Universitetet i Oslo
24. November 2026

Oversikt

Dagens hovedtemaer

DEL 1

Samarbeidsavtaler og MVA

DEL 2

Fradragsretten

DEL 3

Innførsel

DEL 4

Diskusjon

Vilkår

Omsetningsvilkåret i MVA-retten

KJERNEBEGREP

Gjensidig bebyrdende avtale

Ytelse ⇄ **Mot-ytelse**

Vilkåret krever en direkte kobling mellom ytelsen som leveres og det økonomiske vederlaget som mottas.

VURDERINGSSKJØNN

Terskel for omsetning

- **Lite fra domstolen: Få direkte avgjørelser som avklarer grensegangen.**
- **Mye fra Skatteforvaltningen: Avklaringer finnes primært i tolkningsuttalelser og praksis.**
- **Rettskilder: FINs uttalelse om forskningstjenester & Merverdiavgiftshåndboken.**

Praksis

Omsetningsvilkåret i praksis

Lite skal til

I praksis skal det svært lite til før en ytelse anses for å være omsatt i merverdiavgiftslovens forstand.

Enten-eller regulering

Et forhold er enten omsetning eller ikke omsetning.

Ingen gradsbøyning

Oppfylles kravene til motytelse utløses MVA-plikten uavhengig av formål eller sektor.

DEL 1

Samarbeid og MVA

Samarbeid i et merverdiavgiftsmessig perspektiv

Strukturering

Samarbeid i et MVA-perspektiv

Kategori A

Samarbeid med felles finansiering

Typisk prosjekter støttet via Norges forskningsråd (NFR) der parter går sammen om felles søknad og midler.

Kategori B

Samarbeid uten felles finansiering

Samarbeid der enkeltparter bidrar med egenfinansiert aktivitet, stiller ressurser til rådighet eller dekker utgifter direkte.

Felles finansiering

Prosjekter med NFR-midler

Sidestilte parter: Tilskuddet fra NFR gis til partnerne i fellesskap.

Gjensidig forpliktet: Partnerne er ansvarlige for resultat og økonomi sammen.

Koordinator-rolle: Utbetaling via koordinator til øvrige parter er kun en praktisk løsning.

Kontraktsstruktur: Kontrakten gjelder mellom NFR og partene fellesskap.

MVA-BEGRUNNELSE

Hvorfor avgiftsfritt?

Viderefordeling av støtte anses **ikke som omsetning** mellom NFR og partene, da det utgjør et offentlig tilskudd uten motytelse.

OBS! Dette er en egenskap ved tilskuddet, ikke en generell egenskap ved samarbeidsavtaler.

Uten felles finansiering

Egenfinansiert vs. Finansiert samarbeid

Alt. A Egenfinansiert aktivitet

Hver part bidrar med egne midler/aktivitet og deler resultatet.

Hovedregel: Ingen omsetning.

Unntak: Omsetning av enkeltytelser kan forekomme (f.eks. ved å stille kontorplass eller driftsmidler til rådighet).

Alt. B En part finansierer fellesaktivitet

Én part finansierer hele eller deler av den felles aktiviteten.

Utløser omsetning: Anses som vederlag for tjeneste.

Dette gjelder selv om partene deler på det endelige resultatet.

Regulering

Samarbeid i BOA-reglementet

Forbud mot subsidiering

Virksomheten kan **ikke subsidiere** samarbeidende virksomheter. Alle ytelser må prises korrekt.

Full kompensasjon

Ytelser fra virksomheten som følge av samarbeid skal kompenseres fullt ut (f.eks. å stille kontorplass til rådighet).

Klassifisering

Eksternt finansiert virksomhet

Bidrag

Oppdrag

DEL 2

Fradragsretten

Fradrag for inngående merverdiavgift

Nøytralitet

Nøytralitetsprinsippet

Nøytralitetsprinsippet

Avgiften skal belastes **sluttbrukeren** og ikke avgiftssubjektene i omsetningskjeden. Avgiften skal i minst mulig grad påvirke økonomiske beslutninger.

Sluttbrukerbelastning

Virksomheter fungerer som oppkrevere, MVA skal ikke være en endelig kostnad i næringskjeden.

Unngå konkurransevridning

Reglene skal sikre at valget mellom interne og eksterne løsninger blir mest mulig nøytralt.

Offentlig sektor

Fradragsrett i offentlig virksomhet

«Offentlige institusjoner skal beregne merverdiavgift av sin omsetning av varer og tjenester til andre på lik linje med omsetning fra private næringsdrivende. I motsatt fall ville avgiftssystemet ikke vært konkurransenøytralt...»

Ingen krav til «næring»

Bestemmelsen i § 2-1 krever ikke at offentlig virksomhet som skal registreres oppfyller det ordinære kravet til næringsvirksomhet.

Hindre konkurransevridning

Hensikten med registrering er å avgiftsbelegge den verdiskapning som skjer når det utøves aktivitet som omfattes av loven.

Vilkår

Begrensninger i fradragsretten

Tilknytningskravet

Hjemlet i Merverdiavgiftsloven kap. 8: «Til bruk i...» / «Relevant for...» (relevanskriteriet).

Skjermingsprinsippet: Det er den avgiftspliktige produksjonen som skjermes, ikke avgiftssubjektet selv.

Mval § 8-3 Avskjæring

Lovbestemte unntak der fradrag nektes selv om anskaffelsen er til bruk i virksomheten.

Eksempler: Servering, representasjon, kost og naturalavlønning m.fl.

Pedagogisk eksempel

Kaffetrakter på pauserommet til Elkjøp: Ikke fradragsrett fordi den gjelder velferd/naturalavlønning, uavhengig av Elkjøps generelle avgiftsplikt.

Særregler

Fradragsretten i UH-sektoren

§ 8-2, 2. ledd

Under 20%

Offentlig virksomhet som hovedsakelig har til formål å tilgodese **egne behov** (mindre enn 20% av totale inntekter er avgiftspliktig omsetning).

Konsekvens: Ikke fradrag for investeringer/driftsmidler. Totale inntekter inkluderer bevilgningen.

§ 8-2, 3. ledd

Ubetydelighetsregelen

Mindre enn 5% omsetning: Ingen fradragsrett for fellesanskaffelser som dekker egne behov.

Unntak / Særskilt område: Utstillingsvirksomhet ved museer med publikumsadgang (kulturmoms) regnes som et særskilt virksomhetsområde med fradragsrett for utstillingens driftsmidler og investeringer.

Praksis

Eksempel på Fradrag

Utstillingsvirksomhet ved museer

Vurderes mot **§ 8-2 3. ledd** som et særskilt avgrenset virksomhetsområde (kulturmoms).

Publikumstilgang

Det publikum får adgang til utgjør et eget avgiftspliktig område. Gir **full fradragsrett** for investeringer og driftsmidler direkte knyttet til utstillingen.

Strikkeskjerf-virksomheten

Salg av skjerf med 25% MVA-påslag:

Ikke fradrag

- Strikkemaskin
- Lokaler
- PC (adm./faktura)
- Lønn til ansatte

Fullt fradrag

- **Garn**
- **Innleie av arbeidskraft**

DEL 3

Innførsel

Innførsel av utstyr fra utlandet

Anskaffelser

Innførsel av utstyr og varer

HOVEDREGEL VARER

Kjøp av utstyr fra utlandet

- **Utstyret registreres på kjøpers organisasjonsnummer.**
- **Kjøper har ansvaret for å beregne og innberette innførselsmva.**

Komplekse anskaffelser

Sammensatte kontrakter

Utfordringen oppstår typisk ved anskaffelse av avansert utstyr fra utlandet som inkluderer både **installasjon** og **serviceavtaler**.

Klassifisering

Fjernleverbare vs. Stedbundne tjenester

Fjernleverbare tjenester

Tjenester som etter sin art ikke er knyttet til et bestemt fysisk leveringssted (Levering *TIL* merverdiavgiftsområdet).

Stedbundne tjenester

Tjenester knyttet til et bestemt fysisk utførelsessted (Levering *I* merverdiavgiftsområdet).

Konkret plassering: Installasjon og serviceavtaler utgjør i MVA-retten stedbundne tjenester.

Regelverk sammenligning

Internasjonal MVA: EU vs. Norge

EU-retten

B2B = Snudd avgift

Generell regel om omvendt avgiftsplikt (reverse charge) for virksomheter.

Norsk rett

Begrenset snudd avgift

Kun omvendt avgiftsplikt for **fjernleverbare** tjenester.

Plikter

Utenlandsk leverandør og MVA-registrering

Registreringsplikt i Norge

Siden installasjon/service er stedbundet (utføres i Norge), får den utenlandske leverandøren **ordinær MVA-registreringsplikt** i Norge.

OAR-registrering & NUF

I tillegg kommer reglene om Oppdrag- og arbeidstakerregisteret (OAR). NUF- og MVA-registrering fritar **ikke** for OAR-rapportering.

Tips: Skatteinfo nr. 4 2025

DEL 4

Diskusjon og spørsmål

Takk for oppmerksomheten. Det åpnes for erfaringer, problemstillinger og spørsmål rundt MVA i UH-sektoren.